

ČESKÁ REPUBLIKA

ROZSUDEK

JMÉNEM REPUBLIKY

Krajský soud v Ostravě rozhodl samosoudkyní JUDr. Zorou Šmolkovou ve věci
žalobkyně: D. V.

zastoupená Mgr. Ladislavem Bártou, advokátem,
sídlem Purkyňova 787/6, 702 00 Ostrava

proti

žalované: Česká správa sociálního zabezpečení
sídlem Křížová 1292/25, 150 00 Praha 5

o žalobě proti rozhodnutí žalované ze dne 30. 1. 2019, ve věci invalidního důchodu,

takto:

- I. Žaloba se **zamítá**.
- II. Žádný z účastníků **nemá** právo na náhradu nákladů řízení.

Odůvodnění:

1. Žalobou doručenou zdejšímu soudu dne 29. 3. 2019 se žalobkyně domáhala zrušení rozhodnutí žalované ze dne 30. 1. 2019, č. j. X (dále jen „napadené rozhodnutí“), kterým bylo změněno rozhodnutí žalované ze dne 12. 9. 2018, č. j. X (dále jen „prvostupňové rozhodnutí“), kterým byl žalobkyni přiznán invalidní důchod pro invaliditu třetího stupně od 1. 9. 2018. Žalobkyně požadovala přiznání invalidního důchodu z mládí a přezkoumání svého zdravotního stavu k 18. roku života; má za to, že je trestána za to, že se celý život snažila sama žít a pracovat, ačkoliv trpěla velkými zdravotními potížemi již od narození. Žalovaná napadeným rozhodnutím přiznala žalobkyni částečný invalidní důchod od 4. 9. 2008, který se od 1. 1. 2010 považuje za invalidní důchod prvního stupně, vzhledem k posudku lékaře ČSSZ, podle kterého pracovní schopnost žalobkyně poklesla o 40% a rozhodující příčinou jejího nepříznivého zdravotního stavu bylo v době od 4. 9. 2008 do 31. 12. 2009 postižení uvedené v kapitole V. (duševní poruchy a poruchy chování), položce 1 (organické duševní poruchy, poruchy intelektu, emotivity, afektivity, organický psychosyndrom různé etiologie, perinatální, po úrazech a zánětech mozku, metabolického či cévního původu), písm. b (středně těžké poruchy), přílohy č. 2 vyhlášky č. 284/1995 Sb., ve znění účinném do 31. 12. 2009. Od 1. 1. 2010 je rozhodující příčinou jejího nepříznivého zdravotního stavu postižení uvedené v kapitole V. (duševní poruchy a poruchy chování), položce 1c (organické a symptomatické duševní poruchy, demence, organické psychosyndromy, posttraumatické změny a jiné, středně těžké postižení, středně těžké postižení myšlení, zřetel odklon od normy při výkonu některých aktivit a rolí), přílohy vyhlášky č. 359/ 2009 Sb. Současně rozhodla o doplatku invalidního důchodu, který žalobkyni náleží od 27. 6. 2013.
2. Žalobkyně v žalobě uvedla, že nesouhlasí se závěrem o poklesu její pracovní schopnosti toliko o 40% a posouzením své pracovní schopnosti invaliditou prvního stupně od 1. 1. 2010. Uvedla, že není schopna pracovat, ačkoliv se opakovaně snažila práci najít, nestíhala pracovní tempo a čelila šikaně, a to i při lehčích zaměstnáních. Podle žalobkyně je postižena nejen duševně, ale i fyzicky a smyslově, neboť trpí organickou poruchou osobnosti těžkou, vzniklou v důsledku kontuze mozku.
3. Žalobkyně napadla rovněž výpočet doplatku, když tento žádala od 4. 9. 2008, neboť k jeho nepřiznání došlo v důsledku pochybení OSSZ. Žalobkyně byla mylně informována o nepotřebnosti starších lékařských zpráv již při podání žádosti dne 13. 4. 2017. Při druhé žádosti dne 27. 6. 2018 byla v této nevědomosti ponechána a poučení o nutnosti doložit lékařské zprávy, kterého se jí dostalo, žádné časové omezení neobsahuje. V napadeném rozhodnutí je přitom jasně konstatováno pochybení prvostupňového posudkového lékaře ve stanovení data invalidity. Má proto za to, že omezení 5 let pro výplatu dávky se na ni nevztahuje.
4. Žalovaná ve svém vyjádření, po popisu relevantní právní úpravy a průběhu předcházejícího řízení, uvedla, že vzhledem k tomu, že žalobkyně namítá nesprávné posouzení svého zdravotního stavu, navrhuje jeho přezkoumání posudkovou komisí Ministerstva práce a sociálních věcí České republiky (dále jen „PK MPSV“ nebo „posudková komise MPSV“), která posuzuje zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění. Tvrzení žalobkyně o pochybení OSSZ při přiznání důchodu považuje za účelové.
5. Krajský soud poté co zjistil, že žalobní návrh je věcně projednatelný, přezkoumal

napadené rozhodnutí v souladu s ustanovením § 75 odst. 2 zákona č. 150/2002 Sb., soudní řád správní (dále jen „s. ř. s.“), v mezích žalobních bodů, přičemž vycházel ze skutkového a právního stavu v době rozhodování žalované, tedy ke dni 30. 1. 2019 (§ 75 odst. 1 s. ř. s.) a dospěl k závěru, že žaloba není důvodná.

6. Z připojeného posudkového spisu žalobkyně krajský soud zjistil, že žalobkyně dne 27. 6. 2018 požádala o invalidní důchod. Žalobkyně pracovala po ukončení střední školy a vyučení v oboru zemědělec a cukrář jako doručovatelka a ošetřovatelka koní, dále měla různé krátkodobé brigády. Žalovaná o žádosti rozhodla dne 12. 9. 2018 výše uvedeným prvostupňovým rozhodnutím na základě posudku lékaře OSSZ Frýdek – Místek, vypracovaného dne 1. 8. 2018. Za rozhodující příčinu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu žalobkyně s nejvýznamnějším dopadem na pokles její pracovní schopnosti byla označena organická porucha osobnosti těžká, úzkostně depresivní porucha, porucha autistického spektra, s datem vzniku invalidity dne 21. 6. 2018, kdy proběhlo psychiatrické vyšetření, tedy zdravotní postižení uvedené v kapitole V., položce 7c přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. Míra poklesu pracovní schopnosti byla stanovena 70 %, k jejímu zvýšení podle § 3 řečené vyhlášky nebylo přistoupeno.
7. Po podání námitek vypracovala lékařka ČSSZ pro účely napadeného rozhodnutí dne 6. 12. 2018 nový posudek. V tomto byl jako rozhodující příčina dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu označen organický psychosyndrom s autistickými rysy, postižení středně těžké, s rozvojem postupně od mládí, když psychomotorický vývoj žalobkyně byl opožděn a významně ztěžoval přípravu na budoucí povolání. Postižení bylo zhodnoceno jako zdravotní postižení uvedené v kapitole V, položce 1c přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. Míra poklesu pracovní schopnosti byla stanovena 40 %, při rozmezí 30 – 45% „*zhodnocením klinického stavu a funkčnímu dopadu zdravotní poruchy*“. Datum vzniku invalidity bylo stanoveno na 4. 9. 2008 (po nástupu na střední školu). Žalobkyně je schopna vykonávat výdělečnou činnost s podstatně menšími nároky na duševní schopnost v menším rozsahu a intenzitě, v oblasti jednoduchých psychicky a fyzicky nenáročných prací bez zvýšené osobní zodpovědnosti a mimo riziko úrazu. Předchozí posudkový závěr byl považován za nadhodnocený.
8. Krajský soud nechal zpracovat posudek posudkové komise MPSV ČR v Ostravě ze dne 4. 6. 2020, jeho doplnění z 13. 11. 2019 a srovnávací posudek posudkovou komisí MPSV ČR v Ostravě dne 2. 6. 2020. Ve všech třech případech byly posudkové komise složeny z předsedy komise, dalšího lékaře s odborností psychiatrie a z tajemnice. Komise dospěly ke stejnému závěru, jako posudková lékařka ČSSZ, tedy že se u žalobkyně jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, jehož rozhodující příčinou je organický psychosyndrom s autistickými rysy, postižení středně těžké. Řečené bylo hodnoceno jako zdravotní postižení uvedené v kapitole V., položce 1c přílohy k vyhlášce č. 359/2009 Sb. s mírou poklesu pracovní schopnosti 40 %, ke zvýšení podle § 3 této vyhlášky nebylo přistoupeno z důvodu, že nemají s ohledem na svou závažnost a funkční dopad vliv na pokles pracovní schopnosti. Střední rovina poklesu pracovní schopnosti 40% pak je odůvodněna přítomností právě ostatních chorobných stavů, ačkoliv nemají přímý dopad na pracovní potenciál žalobkyně. Shodují se rovněž s pracovní rekondací, přičemž posudkový závěr posudkového lékaře OSSZ Frýdek – Místek je nadhodnocený a neurčující správně datum vzniku invalidity. Posudková komise uvedla, že závěry posudkových lékařů OSSZ a žalované vycházely ze správného

použití posudkových kritérií a tyto tak lze potvrdit. Komise nesouhlasila s hodnocením organické poruchy těžké, jak hodnotí postižení ošetřující lékařka žalobkyně MUDr. B., neboť nejsou dokumentovány funkční stavy charakterizující těžké postižení, které zejména doplňující posudek posudkové komise MPSV Ostrava konkrétně vyjmenovává a rozebírá. K opakovaným pracovním selháním posudkové komise uvedly, že mohou být způsobeny invalidizujícím funkčním postižením, když pracovní zařaditelnost je problematická, jako u většiny invalidů. I když žalobkyně fakticky není schopna pracovního zařazení, rozhodující jsou posudková kritéria, pro posudkovou komisi závazná. Počátek invalidity je opakovaně potvrzen dne 4. 9. 2008, po nástupu na střední školu, když proti invaliditě z mládí kontrastuje skutečnost, že žalobkyně byla schopna pokračovat ve středoškolském studiu, to byť s problémy dokončit a není tedy zcela nevzdělatelná.

9. Rozhodnutí správního orgánu o nároku na invalidní důchod je závislé především na odborném lékařském posouzení. Podle § 8 odst. 9 zákona č. 582/1991 Sb., o organizaci a provádění sociálního zabezpečení (dále jen „zákon o OPSZ“), zdravotní stav a pracovní schopnost občanů pro účely námitkového řízení posuzuje ČSSZ, a podle § 4 odst. 2 zákona o OPSZ, pro účely přezkumného řízení soudního ve věcech důchodového pojištění je posuzuje Ministerstvo práce a sociálních věcí; za tím účelem Ministerstvo práce a sociálních věcí zřizuje jako své orgány posudkové komise. Při přezkumu dotčených rozhodnutí neposuzuje soud věcnou správnost posudků, neboť k tomu nemá potřebné odborné znalosti. Posudek posudkové komise MPSV soud hodnotí jako každý jiný důkaz podle zásad upravených v § 77 odst. 2 s. ř. s., avšak s ohledem na mimořádný význam v tomto řízení bývá tento posudek důkazem rozhodujícím v případech, kdy z hlediska své celistvosti a přesvědčivosti nevzbuzuje žádných pochyb, a nejsou-li tu ani žádné jiné skutečnosti nebo důkazy, kterými by správnost posudku mohla být zpochybněna. Požadavek úplnosti a přesvědčivosti kladený na tyto posudky spočívá pak v tom, aby se posudková komise vypořádala se všemi rozhodujícími skutečnostmi, především s těmi, které posuzovaný namítá, a aby své posudkové závěry náležitě odůvodnila. Jelikož žalovaná rozhoduje o nároku na invalidní důchod, příp. o změně tohoto nároku či jeho odnětí v dvouinstančním řízení, jsou zejména na její rozhodnutí v námitkovém řízení kladeny nároky na jasnost, srozumitelnost a úplnost odůvodnění (viz rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 7. 9. 2011, č. j. 6 Ads 99/2011 - 43).
10. Náležitosti posudku upravuje v ustanovení § 7 vyhláška č. 359/2009 Sb. Posudek o invaliditě musí obsahovat mimo formálních náležitostí rovněž 1) účel posouzení, 2) datum posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, 3) výčet rozhodujících podkladů o zdravotním stavu pojištěnce, z nichž orgán sociálního zabezpečení vycházel při posouzení zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, 4) skutková zjištění, ke kterým orgán sociálního zabezpečení dospěl při posuzování zdravotního stavu a pracovní schopnosti pojištěnce, 5) výsledek posouzení zdravotního stavu a míru poklesu pracovní schopnosti se stanovením, zda se jedná o dlouhodobě nepříznivý zdravotní stav, 6) procentní míru poklesu pracovní schopnosti, 7) stupeň invalidity, 8) den vzniku invalidity, resp. den změny stupně invalidity nebo den zániku invalidity, 9) odůvodnění výsledku posouzení zdravotního stavu a míry poklesu pracovní schopnosti a 10) tzv. pracovní rekomandaci (to pouze, jde-li o invaliditu prvního či druhého stupně), tedy doporučení stran vhodného druhu práce,

kteřou je pojištěnec schopen při svém zdravotním postižení vykonávat (srov. k tomu rozsudek Nejvyššího správního soudu ze dne 19. 6. 2012, č. j. 4 Ads 19/2012 - 18).

11. V posuzované věci si krajský soud vyžádal shora specifikované posudky. Z jejich obsahu vyplývá, že obě posudkové komise jednaly a rozhodovaly v řádném složení, za přítomnosti specialisty s odborností psychiatrie, tedy lékaře z oboru nemoci, která je dominantní v dlouhodobě nepříznivém zdravotním stavu žalobkyně. Posudky se navzájem doplňují, mají všechny shora uvedené náležitosti a splňují podmínku úplnosti a přesvědčivosti, posudkové komise se podrobně vypořádaly se všemi rozhodujícími skutečnostmi a své posudkové závěry náležitě a srozumitelně odůvodnily a posudek nevzbuzuje žádné pochyby. Posudkové komise reagovaly na námitky žalobkyně, vysvětlily svůj odlišný pohled na míru zdravotního postižení oproti hodnocení ošetřující lékařky žalobkyně MUDr. B., vysvětlily projevy zdravotního postižení žalobkyně v průběhu studia a při jednotlivých pokusech o zaměstnání, vysvětlily rovněž podrobně a bezpochybně míru poklesu pracovní schopnosti žalobkyně, stejně jako den vzniku její invalidity.
12. Podle § 39 odst. 1 z. č. 155/1995 Sb. o důchodovém pojištění, ve znění pozdějších předpisů (dále jen „z. d. p.“) *[p]ojištěnec je invalidní, jestliže z důvodu dlouhodobě nepříznivého zdravotního stavu nastal pokles jeho pracovní schopnosti nejméně o 35 %.*
13. Podle § 39 odst. 2 písm. a) z. d. p. *[j]estliže pracovní schopnost pojištěnce poklesla nejméně o 35 %, avšak nejvíce o 49 %, jedná se o invaliditu prvního stupně.*
14. Vycházejí tedy z výše uvedených posudků, které jsou dle názoru soudu plně způsobilé k důkazu žalobkynina zdravotního stavu, dospěl soud k závěru, že žalobkyně byla k datu vydání napadeného rozhodnutí invalidní ve I. stupni, když její pracovní schopnost poklesla o 40 %, invalidní je žalobkyně od 4. 9. 2008, přičemž míra poklesu pracovní schopnosti je po celou dobu invalidity žalobkyně stejná. Za tohoto stavu pak dospěl soud k závěru, že napadené rozhodnutí je věcně správné, a žalobní námitka nesprávného posouzení poklesu pracovní schopnosti není důvodná.
15. Podle § 56 odst. 1 písm. b) věty druhé zákona o důchodovém pojištění *„[d]ůchod nebo jeho zvýšení se přitom doplatí nejvýše pět let nazpět ode dne zjištění nebo uplatnění nároku na důchod nebo jeho zvýšení; pro běh této lhůty platí § 55 odst. 2 věta druhá a třetí obdobně.“* Podle věty poslední tohoto ustanovení *„[d]ůchod nebo jeho zvýšení se však doplatí ode dne, od něhož důchod nebo jeho zvýšení náleží, v případě, že důchod nebyl přiznán nebo byl vyplácen v nižší částce, než v jaké náleží, nebo byl neprávem odepřen, anebo byl přiznán od pozdějšího data, než od jakého náleží, v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení“* (podtržení doplněno).
16. Žalobkyni byla prvostupňovým rozhodnutím shledána invalidní ode dne 21. 6. 2018. Napadeným rozhodnutím žalovaná prvostupňové rozhodnutí změnila tak, že žalobkyně byla shledána invalidní od 4. 9. 2008 a současně přiznala žalobkyni doplatek důchodu od 27. 6. 2013. Datum vzniku invalidity dne 4. 9. 2008 potvrdily oba posudky, které byly zpracovány v soudním řízení. Žalovaná tak postupovala v souladu se shora citovaným § 56 odst. 1 písm. b) věty druhé zákona o důchodovém pojištění, když žalobkyni přiznala doplatek důchodu pět let zpětně od uplatnění nároku na důchod dne 27. 6. 2018, když pro jiný postup není prostor. To, že prvostupňové rozhodnutí vycházelo z posudku, kde byl počátek invalidity stanoven odlišně, nezakládá povinnost

žalované postupovat podle poslední věty téhož ustanovení, neboť se nejedná o situaci, kdyby byl v důsledku nesprávného postupu orgánu sociálního zabezpečení neprávem přiznán důchod od pozdějšího data, než od jakého náleží, protože o žádosti žalobkyně bylo rozhodnuto v jednom řízení, když prvostupňové a druhostupňové řízení tvoří jeden celek, ukončený až právní moci napadeného rozhodnutí, přičemž při změně prvostupňového rozhodnutí platí obě rozhodnutí společně, tvoří jeden celek (viz např. rozsudek Nejvyššího správního soudu z 22. 7. 2008, č. j. 2 As 20/2008 – 73). Ani tato žalobní námitka není důvodná.

17. Krajský soud se nemůže zabývat námitkami vůči postupu správního orgánu, který předcházel podání žádosti 27. 6. 2018, protože soud v řízení o žalobě přezkouvává napadené rozhodnutí a správní řízení zahájené na základě žádosti ze dne 27. 6. 2018, nemůže tak posuzovat správnost poskytnutých informací, či neposkytnutí informací v průběhu návštěv žalobkyně u okresní správy sociálního zabezpečení, které nevyústily v žádné podání. I kdyby správní orgány žalobkyni nesprávně informovaly, měla plné právo trvat na svém názoru a požadovat posouzení její invalidity a doplatku důchodu, což však učinila až v námitkách proti prvostupňovému rozhodnutí (srov. rozsudek Nejvyššího správního soudu z 12. 6. 2018, č. j. 8 Ads 218/2017 – 37). Správní orgány proto správně postupovaly podle § 56 odst. 1 písm. b) věty druhé zákona o důchodovém pojištění a datum, od kterého žalobkyni náleží doplatek důchodu, odvodily od data podání žádosti dne 27. 6. 2018.
18. Vzhledem ke shora uvedeným závěrům krajský soud žalobu zamítl podle § 78 odst. 7 s. ř. s., neboť žádná žalobní námitka není důvodná.
19. V řízení byla plně procesně úspěšná žalovaná, které však v souladu s ustanovením § 60 odst. 2 s. ř. s. právo na náhradu nákladů řízení nevzniklo; procesně neúspěšná žalobkyně právo na náhradu nákladů řízení nemá.

Poučení:

Proti tomuto rozsudku **je možno** podat kasační stížnost ve lhůtě dvou týdnů po doručení tohoto rozhodnutí k Nejvyššímu správnímu soudu v Brně. Podmínkou řízení o kasační stížnosti je povinné zastoupení stěžovatele advokátem, pokud stěžovatel sám nemá vysokoškolské právnické vzdělání.

Ostrava 5. srpna 2020

JUDr. Zora Šmolková
samosoudkyně